

УДК 343.163+347.963

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПОРІВНЯННЯ З ОКРЕМИМИ КРАЇНАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Сергій НАЗАРУК,

аспірант кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права

Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, заступник начальника відділу нагляду за додержанням законів територіальними органами поліції при провадженні досудового розслідування та підтримання державного обвинувачення управління нагляду у кримінальному провадженні прокуратури Кіровоградської області

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена дослідженню проблематики адміністративно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури України, яка є складною, багатоаспектною, актуальною та водночас мало дослідженою, як науковцями так і практиками. Аналіз адміністративно-правового забезпечення діяльності прокуратури України на фоні діяльності прокуратур країн Європейського Союзу, проведений з урахуванням нових ідей і тенденцій розвитку суспільних відносин у цій сфері, допоможе визначити напрями удосконалення чинного законодавства з метою підвищення ефективності діяльності органів прокуратури України.

Ключові слова: прокуратура, адміністративно-правове забезпечення, Європейський Союз, континентальне право.

ADMINISTRATIVE-LEGAL SUPPORT ACTIVITIES OF BODIES OF THE PROSECUTOR OF UKRAINE OVER THE PRINCIPLE OF COMPARISON WITH THE EUROPEAN UNION SPECIFIC COUNTRIES

Sergey NAZARUK,

Postgraduate Student of the department of state-legal disciplines and administrative law
Central Ukrainian State Pedagogical Volodymyr Vynnychenko University,
Deputy Head of the Department for Supervising the Compliance with Territorial Police Policies
in Pre-trial Investigation and Maintaining Public Prosecution
for Supervision in the Criminal Proceedings of the Kirovohrad Oblast Prosecutor's Office

SUMMARY

The article is devoted to the study of the problems of administrative and legal support for the activities of the prosecutor's office of Ukraine, which is complex, multidimensional, relevant and at the same time little investigated by both academics and practitioners. At the same time, the analysis of the administrative and legal support of the activities of the prosecutor's office of Ukraine in the context of the work of the prosecutor's offices of the European Union countries, taking into account new ideas and trends in the development of social relations in this area, will help to determine the directions of improvement of the current legislation, in order to increase the efficiency of the organs of the prosecutor's office of Ukraine.

Key words: Prosecutor's Office, administrative and legal support, European Union, continental law.

Постановка проблеми. У реаліях сьогодення громадяни України є свідками системних змін, які нині відбуваються практично у всіх сферах суспільного життя нашої держави. Вказані зміни зумовлені необхідністю суттєвого оновлення і впровадження кардинально нових підходів у практичну діяльність ряду органів державного управління та правоохоронних органів в цілому і прокуратури зокрема.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що за сучасних умов євроінтеграційних процесів, які відбуваються в Україні, особливої уваги потребують правоохоронні органи, а саме розгляд діяльності прокуратури має дуже велике значення та відіграє важливу роль з погляду науково-теоретичних і практичних аспектів.

Стан дослідження. Проблематику поняття адміністративно-правового забезпечення в цілому у різний час досліджували О.М. Буханевич, Р.В. Ігонін, І.О. Іерусалімова, Ю.Я. Касараба, Ю.В. Корнєєв, О.О. Кузьменко, Н.С. Ракша, К.В. Степаненко.

У розрізі зміст понять «правового забезпечення» вивчали К.Г. Волинка, В.О. Демиденко, О.В. Домбровська,

А.Е. Олійник, А.А. Опалев, М.В. Пучкова, І.В. Ростовщikov, а суть поняття «забезпечення» аналізували О.І. Наливайко, К.Б. Толкачев, А.Г. Хабібুলін та ін.

Проблеми організаційного, правового і кадрового забезпечення безпосередньо органів прокуратури України вже стали предметом наукового пошуку представників різних галузей права, серед яких: М.М. Бурбика, В.М. Гарашук, С.В. Ківалов, М.В. Косюта, А.С. Курись, В.І. Мичка, В.М. Панов, С.В. Подкопаєв, Г.П. Середа, М.К. Якимчук [9].

Водночас реформи, які відбуваються в системі прокуратури, обґрунтовані необхідністю зміни формату зазначеного відомства відповідно до європейських стандартів. За цих умов набули актуальності порівняльні аналізи прокуратури України та країн Євросоюзу. Цьому напрямку досліджень присвятили свої праці Р.І. Басараб, Н.В. Бенч, І.В. Бондаренко, Л.Л. Грицаєнко, Л.Р. Грицаєнко, Ю.М. Грошевой, В.М. Гусаров, М.І. Іншин, С.С. Калижка, В.М. Кравчук, І.Є. Марочкін, О.І. Медведько, Н.С. Наулік, С.Г. Пепеляєв, П.А. Раєвський, Н.О. Рибалка, В.П. Рябцев,

Р.Л. Сопільник, В.В. Сухонос, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко, В.І. Шишкін, П.В. Шумський, Т.Г. Яцьків та ін.

Однак, незважаючи на свою актуальність, детальне дослідження адміністративно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури України, в т. ч. через призму порівняння із країнами Європейського Союзу, досі фактично не здійснювалося. Таким чином, зазначена проблема не дістала достатнього наукового вирішення.

Мета і завдання статті полягає у комплексному дослідженні змісту адміністративно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури України, шляхом порівняльного аналізу з прокуратурами окремих країн Євросоюзу, для пошуку шляхів вдосконалення цього напрямку роботи, за рахунок використання позитивного досвіду країн Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Великого енциклопедичного юридичного словника прокуратура (від лат. *procurare* – піклуватися, забезпечувати, управляти) – орган держави, який здійснює нагляд за виконанням законів, кримінальне переслідування і підтримання обвинувачення в суді [8].

Згідно із Законом України «Про прокуратуру» прокуратура України становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому цим Законом, здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави [7].

Водночас, незважаючи на те, що Україна, як і окремі країни Європейського Союзу, зокрема Німеччина та Франція, належить до сім'ї континентального права, діяльність органів прокуратури нашої держави із прокуратурами вказаних країн Євросоюзу має кардинальні відмінності, хоча є і ряд спільних рис.

Насамперед слід зазначити, що у низці країн Європейського Союзу, на відміну від України, прокуратурою керує міністр юстиції (Франція, Польща, Німеччина, Данія).

У ряді країн Євросоюзу центральне управління прокурорською службою відсутнє взагалі (Австрія, Греція, Італія). У Бельгії за загальне керівництво відповідає Колегія генеральних прокурорів, а в Нідерландах – Рада генеральних прокурорів. У Фінляндії центральним адміністративним органом в системі прокуратури є Генеральна прокуратура. У Швеції генеральний прокурор здійснює загальне керівництво системою органів прокуратури [1].

Крім того, у ряді країн Європейського Союзу прокуратура входить до однієї з гілок влади: у Латвії – до судової гілки влади, у Польщі – до виконавчої, у Німеччині прокурори структурно входять до системи органів правосуддя, прокуратура Франції функціонально інтегрована у судову гілку влади. У прокуратурі України це питання досі залишається відкритим і надзвичайно актуальним.

Вирішуючи питання щодо віднесення прокуратури нашої держави до однієї з влад, варто звернути увагу на не досить вдалий досвід Польщі, яка із входженням до системи виконавчої влади втратила контрольні функції щодо органів управління.

На відміну від Польщі, досвід прокуратур Франції та Німеччини, які є інтегрованими у судову гілку влади, є більш вдалими, позитивним і цікавим, а тому цілком може заслуговувати на увагу з боку органів влади нашої держави. Хоча прокуратура України і не належить до будь-якої гілки влади і не становить окремої, проте аналіз Закону України «Про прокуратуру» [7] дає підстави зробити висновок, що функціонально прокуратура належить до виконавчої гілки влади [2].

Прокуратури прибалтійських країн – членів Євросоюзу (Естонії, Латвії, Литви) мають схожість із органами прокуратури України в тому, що як і в нашій державі, їх

безпосередня діяльність урегульовується Законом «Про прокуратуру» [4–6].

Варто відзначити, що, на відміну від України, де чинний Закон України «Про прокуратуру» не містить завдань прокуратури, у такій країні, як Естонія, цей Закон визначає низку завдань прокуратури, що, на нашу думку, є беззаперечною перевагою саме естонців [4].

Також за допомогою порівняльного аналізу прокуратур країн Європейського Союзу вдалося відслідкувати схожість прокуратур Литви та України, зокрема в частині наявності регіональних і місцевих прокуратур. Однак у Литві регіональні прокуратури діють при окружних судах, а місцеві прокуратури – при місцевих [6].

У цьому контексті відзначаємо, що місцеві прокуратури в Україні були створені відносно нещодавно, у 2015 р., а тому можемо віднести це до ще одного кроку нашої держави у наближенні до європейських стандартів.

Подальший аналіз засвідчив схожість прокуратур зазначених країн і в інших аспектах, а саме: підтриманні обвинувачення у кримінальних справах, контролі діяльності органів досудового слідства тощо.

Ще одна країна Прибалтики – Латвія, крім схожості законодавства, що регулює діяльність прокуратури, є схожою із Україною тим, що прокуратуру цієї держави також очолює Генеральний прокурор [5].

Висновки. Таким чином, порівняльне дослідження адміністративно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури України та країн Європейського Союзу засвідчило, що нині діяльність прокуратури України суттєво відрізняється від країн Євросоюзу. Однак все ж таки прокуратурі нашої держави у деяких аспектах притаманні спільні ознаки з окремими країнами Європейського Союзу.

Цікавою особливістю деяких країн Євросоюзу є те, що прокуратура входить до однієї з гілок влади. У нашій же державі вказане питання досі залишається не вирішеним, хоча й знаходиться у центрі постійних дискусій.

Також порівняльний аналіз дав можливість простежити деякі напрацювання та виокремити певні кроки нашої держави на шляху до втілення європейських стандартів у практичну діяльність органів прокуратури.

Таким чином, можна із впевненістю констатувати, що органи прокуратури України знаходяться на правильному шляху у побудові «нової системи прокуратури», а реформи, через які заплановані зміни та нововведення втілюються у практичне життя, вже нині доводять правильність у виборі європейського підходу, адже попередні, позитивні зміни маємо змогу спостерігати вже зараз.

Список використаної літератури:

1. Басараб Р.І. Правовий статус керівника системи прокуратури у країнах Європейського Союзу. *Митна справа*. 2014. № 3 (2). С. 251–255.
2. Бенч Н.В. Прокуратура в державному механізмі: порівняльний аналіз України та країн Європейського Союзу. *Судова апеляція*. 2015. № 1. С. 104–116.
3. Конституція України: Закон України від 28 червня 1997 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
4. О прокуратуре : Закон Эстонии от 22 апреля 1998 г. URL: http://estonia.news-city.info/docs/sistemse/dok_iegpto.htm.
5. О прокуратуре : Закон Латвии от 19 мая 1994 г. URL: http://www.pravo.lv/likumi/56_zoprt.html.
6. О прокуратуре : Закон Литовской Республики от 13 октября 1994 г. URL: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.63492?jfwid=96t6tdoqm>.
7. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 р. 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

8. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю.С. Шемшученко. Київ : Юрид. думка, 2012. С. 1020.

9. Юсупов В.А. Шляхи вдосконалення нормативно-правового, організаційного та кадрового забезпечення органів прокуратури України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Одеса, 2014. Вип. 11 (2). С. 49–52.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА:

Назарук Сергій Леонідович – аспірант кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, заступник начальника відділу нагляду за додержанням законів територіальними органами поліції при провадженні досудо-

вого розслідування та підтриманням державного обвинувачення управління нагляду у кримінальному провадженні прокуратури Кіровоградської області

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Nazaruk Sergey Leonidovich – Postgraduate Student of the department of state-legal disciplines and administrative law Central Ukrainian State Pedagogical Volodymyr Vynnychenko University Deputy Head of the Department for Supervising the Compliance with Territorial Police Policies in Pre-trial Investigation and Maintaining Public Prosecution for Supervision in the Criminal Proceedings of the Kirovohrad Oblast Prosecutor's Office

Nazaruk_sergey@ukr.net

